

COVID-19 SALGINI BAĞLAMINDA MEDYADA GÖÇMENLER: ELEŞTİREL BİR DEĞERLENDİRME

Kerem ÖZBEY*

Öz

Bu çalışma, COVID-19 salgını bağlamında medyada göçmenlerin sunumunu Türkiye'den örneklerle anlamayı amaçlamaktadır. COVID-19 salgınının göçmenleri nasıl etkilediği, göçmenlerin salgın şartlarında ne tür sorunlarla karşılaştıkları, COVID-19 salgını bağlamında göçmenlerin medyada ne şekilde sunulduğu ve Türkiye'de salgın şartlarında göçmenlerin medyada nasıl ele alındığı, bu çalışmanın temel sorunsalını oluşturmaktadır. Bu bağlamda, salgınla birlikte sınırların kapatılması sebebiyle, göçmenlerin göç edemediği gibi, geriye dönüş göçlerini de yapamadığı gözlemlenmiştir. Salgın sebebiyle göçmenler işsiz kalmış ve ekonomik sorunlarla karşı karşıya kalmışlardır. Türkiye'de dijital medyanın göçmenleri sorunların kaynağı olarak göstermesi, göçmen karşıtlığının yükselmesine neden olmuştur. Türkiye'de dijital medyada göçmenlerin virüsün taşıyıcıları olarak sunulduğu görülmüştür. Bununla birlikte Türkiye'deki Suriyelilerin dijital medyada, Suriyeli, sığınmacı, mülteci, Türkiye'ye muhtaç, Türkiye'nin desteğini almış, yasadan muaf, kuralları hiçe sayan, cezadan muaf, düzeni bozan, işsiz, korunmasız, şiddete uğrayan, kaderlerine terk edilmiş, virüsün taşıyıcıları, hastalıklı ve riskli kişiler olarak yer aldıkları görülmüştür. Her ne kadar dijital medyada Türkiye'deki Suriyeliler sorunların kaynağı olarak görülse de, Türkiye'nin milyonlarca Suriyeli göçmene ev sahipliği yapıyor olması Türkiye'nin göçmen karşıtı bir ülke olmadığını göstermektedir. Medyanın göçmenleri manipüle etmesi ve dezenformasyona dayalı haberler üretmesi karşısında, Türkiye'nin COVID-19 pandemisi koşullarında da Suriyeli ve Afgan göçmenlere sahip çıktığı ve onların sorunlarına çözümler ürettiği görülmüştür. Türkiye, geçmişten günümüze birbirinden farklı göç hareketlerine ve değişik göçmen kimliklerine ev sahipliği yapmış olsa da, medyanın göçmenlere bakış açısının söz konusu tarihsel ve sosyolojik gerçeklikten kopuk bir biçimde gerçekleştiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Medya, Medya Sunumu, Göç, Suriyeli Göçmenler, COVID-19 Pandemisi.

* Doç. Dr., Artvin Çoruh Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, ozbey-kerem@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8824-359X>.

MIGRANTS IN THE MEDIA IN THE CONTEXT OF THE COVID-19 PANDEMIC: A CRITICAL EVALUATION

Abstract

This study aims to understand the presentation of immigrants in the media within the context of COVID-19 pandemic through examples from Turkey. The main problematic of this study consists of how COVID-19 pandemic affect the immigrants; what kind of problems the immigrants face in pandemic conditions; how the immigrants are presented in the media within the context of COVID 19; and how immigrants are treated in the media under pandemic conditions in Turkey. In this sense, as the borders were closed along with the pandemic, it was observed that the immigrants cannot perform remigration, apart from migration. Because of the pandemic, the immigrants became unemployed, and faced with economic problems. The fact that digital media in Turkey shows immigrants as the source of problems led to an increase in anti-immigrant sentiment. It was observed that migrants were presented as carriers of the virus in digital media in Turkey. It was seen that the Syrians in Turkey were presented in the digital media as Syrian, refugee, asylum seeker, dependent on Turkey, supported by Turkey, exempted from laws, disregarding the rules, exempted from punishment, perturbator, unemployed, unprotected, exposing to violence, doomed, virus carriers, diseased and risky people. Although Syrians in Turkey were seen as the source of problems in the digital media, the fact that Turkey is home to millions of Syrian immigrants shows that Turkey is not an anti-immigrant country. In the face of the manipulation of migrants by the media and the production of disinformation-based news, it was observed that Turkey took care of Syrian and Afghan migrants in the conditions of the COVID-19 pandemic and produced solutions to their problems. Although Turkey hosted different migration movements and different immigrant identities from past to present, it was seen that the media's perspective on immigrants was realized in a way that is disconnected from the historical and sociological reality in question.

Keywords: Media, Media Presentation, Immigration, Syrian Immigrants, COVID-19 Pandemic.

Giriş

Göçler, günümüz dünyasının temel meselelerinin başında gelmektedir. Küreselleşmeyle birlikte göçler, toplumları yeni, farklı ve değişik göç hareketlerinin merkezine dönüştürmektedir. Göç hareketlerinin hız kazanması, göçlerin hedef ve transit ülkelerde toplumsal yapıları değiştirdiğini ve ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel açılardan çeşitli sorunların oluşmasına sebebiyet verdiğini göstermektedir. 21. yüzyılda artan düzensiz göçler, kayıtdışı istihdam, çalışma ve oturma izninin olmaması, sosyal güvenceden yoksul kalma, göçmen karşıtlığı, göçmenlerin dışlanması, şiddete maruz bırakılması, göçmen kaçakçılığı, insan ticareti gibi sorunlar, göçmenlerin karşılaştıkları sorunların başında gelmektedir (İçduygu, 2003). Sözü edilen sorunlar sebebiyle göçmenler, göç ettikleri ülkelerde en riskli gruplar olarak görülmektedir. Bu yönüyle göçmenler, toplumdaki dezavantajlı gruplardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumun en dezavantajlı gruplarından biri olan göçmenler, genellikle ve çoğunlukla, göç ettikleri

toplumda sorunların birincil sorumluları olarak görülmekte, olumsuz olanla etiketlenmekte ve çözümün önündeki engel olarak kodlanmaktadır. Değişen koşullar ve yeni dinamikler her ne kadar göçmenlerle ilgili konularda fırsatlar ortaya koysa da, göçün getirdiği olumsuzluklar ve göçmen kimliği üzerinden ortaya çıkan gerilimler, çelişkiler ve çatışmalar kendini yeniden üretmektedir (Abadan-Unat, 2006). Ev sahibi toplum açısından göçmenlerle birlikte yaşama ve göçmenlerin topluma uyum süreçleri, en temel sorunlardan birini oluşturmaktadır.

Göç ve göçmenlerle ilgili mevcut sorunlara yeni sorunların eklenmesiyle göç süreci daha fazla karmaşık hale gelmekte, daha çok çözümsüzlüğe sürüklenmekte ve katmerleşerek devam etmektedir. 2019'un sonlarında Çin'in Vuhan kentinde ortaya çıkan ve kısa zamanda pandemiye dönmüş koronavirüs hastalığı (COVID-19) göçmenler açısından yeni ve büyük bir sorunu oluşturmuştur. Kısa sürede bütün ülkelerde görülen COVID-19 salgını sebebiyle milyonlarca insan yaşamını yitirmiş ve yitirmeye devam etmektedir. Henüz nedenleri tam olarak bilinmese de, sonuçları itibarıyla küresel ölçekte toplumları etkisi altına alan salgın, her ülkenin kendi imkân ve potansiyelleri doğrultusunda çözümler üretmeye çalıştığı, ülkelerin birbiriyle aşı bulmak amacıyla rekabete girdiği ve virüsün mutasyona uğrayarak yeniden çoğaldığı bir süreci içermektedir. Bireysel ve toplumsal açıdan izolasyonun gerçekleştirildiği salgın döneminde, her ülke sınırlarını kapatarak kendisini dünyadan soyutlamaya başlamış ve kendi içinde soruna çözümler üretmeye başlamıştır. Maske, sosyal mesafe ve hijyen kurallarına uymadan evde karantina uygulamasına, işyerlerinin, okulların ve eğlence mekanlarının kapatılmasından sosyal hayatın hemen hemen her alanındaki kısıtlamalara kadar uzanan çizgide, toplumlar salgınla mücadelesini sürdürmeye devam etmiştir.

Salgının yayılmasında insan hareketliliği birincil düzeyde etkili olduğundan, salgınla mücadelede insan hareketliliğinin sınırlandırılması en temel yollardan birini oluşturmuştur. Bir insan hareketliliği olarak göçler, salgını önlemede kısıtlama yapılan alanların başında gelmiştir. Yerel, ulusal, bölgesel ve küresel ölçekte göç hareketlerinin kısıtlandığı salgın şartlarında, bu kısıtlamadan en çok etkilenen kesim kuşkusuz göçmenler olmuştur. Göçmenler, salgın kısıtlamaları sebebiyle başka bir kente veya ülkeye göç edemediği gibi, göç ettiği ülkeden veya kentten de geriye doğru göç edememiştir. Özellikle küreselleşmeyle birlikte artan ekonomik göçler çerçevesinde, çalışan göçmenler salgının en çok olumsuz etkilediği grupların başında gelmektedir. Ekonomik açısından yoksul, işsiz ya da geçimini sürdüremeyen göçmenler, çalışmak amacıyla göç etmek istediği kent ya da ülkeye girişi kısıtlanmış ya da daha önce göç ettiği ülkede işyerlerinin kapatılmasıyla hem işsiz kalan hem de ülkesine dönemeyen göçmenler, salgının getirdiği olumsuzluklardan çok yönlü bir şekilde etkilenmişlerdir. Dahası, salgının bulaşması ve yayılması insan hareketliliği vasıtasıyla gerçekleştiği için, göçmenlerin hareketli oluşları, onların salgının

bulaşmasından ve yayılmasından birincil düzeyde sorumlu tutulmalarına neden olmuştur.

Günümüz küresel göçlerinin karşısında Türkiye'nin göç deneyimi farklı özelliklere sahiptir. Türkiye, tarihsel olarak farklı göç hareketlerine ev sahipliği yapmış bir ülke konumunda olup, milyonlarca göçmene kapılarını açmış ve onları kabul etmiştir (İçduygu, Erder ve Gençkaya, 2014; Erdoğan ve Kaya, 2015; Adıgüzel, 2016). Bu tarihsel ve sosyolojik temelden hareketle, Türkiye'nin toplumsal yapısı yabancı düşmanlığına, göçmen karşıtlığına, göçmenlerin ötekileştirilmesine, nefret söylemine ve göçmenlere yönelik ırkçı anlayışlara müsaade etmemiştir. Kuşkusuz hiçbir toplumun milyonlarca göçmeni bir anda absorbe etmesi beklenemez. Suriye'den Türkiye'ye yapılan göçleri Türkiye'nin kolayca absorbe etmesi olanaklı değildir. Başlangıç aşamasında çeşitli gerilimler ve çatışmalar olabilir ancak süreç içerisinde göçmenler ev sahibi toplumun bir parçasına dönüşmeye başlar. Türkiye'ye yapılan göçleri de bu perspektiften anlamak gerekir. Türkiye, geçmişten günümüze değin göçmenlere kapılarını açık tutmuş, göçmenlere yer vermiş ve onları kabul etmiş bir toplum olduğu için, Türkiye'yi göçmen karşıtı bir toplum olarak tanımlamak doğru bir tanım olmayacaktır. Buna karşın göçmenlerin sorunların kaynağı olarak gösterilmesi, göçmenlerin medyadaki sunumlanma biçimlerini yeniden düşünmeyi gerektirmiştir. İşte bu sebeple, medyanın göçmenleri ele alış biçimi önem taşımaktadır.

Küresel salgın şartlarında göçmenlerin karşılaştıkları sorunların boyutunu anlamada medya önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü medya, göçmenlerin sorunlarına çözüm ürettiği gibi yeni sorunlarla karşılaşmalarına da neden olmaktadır. Salgın şartlarında zor günler geçiren göçmenler açısından medya, bir taraftan kurtuluşun bir anahtarı olurken, diğer taraftan da zorlukların katmanlaşmasına neden olan bir aygıt olarak görülmüştür. Bu çalışma, COVID-19 salgını bağlamında dijital medyada göçmenlerin sunumunu Türkiye'den örneklerle anlamayı amaçlamaktadır. COVID-19 salgınının göçmenleri nasıl etkilediği, göçmenlerin salgın şartlarında ne tür sorunlarla karşılaştıkları, dijital medyanın göçle ve göçmenlerle nasıl bir ilişkisinin olduğu, COVID-19 salgını bağlamında göçmenlerin dijital medyada ne şekilde sunulduğu ve Türkiye'de salgın şartlarında göçmenlerin dijital medya tarafından nasıl ele alındığı, bu çalışmanın temel sorunsalını ifade etmektedir. Bu sorunsal bağlamında, çalışmada, habertürk, milliyet, haber7, bbc, birgün ve euronews gibi dijital medya ortamlarında yer alan örnek olaylar ele alınmış ve bu örnek olaylar üzerinden Türkiye'deki Suriyeli göçmenlerin dijital medyada nasıl sunuldukları anlaşılmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte, söz konusu örnek olaylar hareketle, medyanın göçmenleri ele alış biçimleri eleştirel açıdan değerlendirilmiştir.

1. GÖÇMENLERE MEDYADAN BAKMAK

Medya büyük bir toplumsal bütünün temel öğelerinden biridir. Bu yönüyle aileden toplumsal cinsiyete, kentlerden ulusa varıncaya dek toplumsal ilişkilerin yer aldığı alanlarda bilgi üretmektedir (Maigret, 2014).

Bir değişim aracı olarak medya, kültürel alanlar başta olmak üzere toplumu anlama, tanımlama ve toplum/birey ilişkilerinde ötekinin ortaya çıkışı, kurumsallaşması ve sürdürülebilirliğinde etken araçlardan biri olarak görev yapmaktadır (Ayhan, Baloğlu ve Demir, 2018: 128-129). Medya, geleneksel medyadan günümüzdeki yeni medyaya doğru bir dönüşüm yaşamıştır. Gazete, televizyon, radyo, sinema gibi araçlar geleneksel medyayı oluştururken, bilgisayar merkezli, cep telefonu, tablet, ipad gibi mobil teknolojilerin yer aldığı, internet tabanlı kullanımın olduğu, interaktif katılımı esas alan, kesintisiz yayıncılığın öne çıktığı, zaman-mekan sınıksız ortamından kalktığı, küre üzerinde yayılmış ağlar üzerinden örgütlenen ortam, meca ya da sanal ağlar dünyası ise yeni medyayı ifade etmektedir (Çakır, 2014).

Genel olarak göçmenler, daha özelde ise düzensiz göçmenler, tanım gereği, savunmasız ve güvencesiz bir durumdur. Tehlikeli işlerinde hastalık izni koruması olmadan, halk sağlığı sistemine veya diğer sosyal koruma biçimlerine, hatta sosyal yardıma erişim olmadan; sınır dışı edilme korkusuyla el ele yaşamak, özellikle endişe verici bulaşıcı hastalık vektörleridir (MacKellar, 2020: 12). Bu yönüyle göçmenler, toplumun dezavantajlı kesimlerinin başında gelmektedir. COVID-19 salgınıyla birlikte göçmenler, salgından olumsuz etkilenen gruplardan olmuştur. Evsizlerden yoksullara, engellilerden yaşlılara, çocuklardan kadınlara ve göçmenlere varıncaya dek toplumun dezavantajlı kesimleri salgın sürecinde ve sonrasında en olumsuz etkilenen gruplar olmuştur (Akbaş, 2020). Göçmenlerin sürekli hareketli oluşları, bir yere göç etme veya geriye dönme çabaları, salgın döneminde onları hem risk altında olan hem de riskin taşıyıcılığı yapan gruplar olarak etiketlenmesine sebebiyet vermiştir. Ayrıca göçmenlerin salgın sebebiyle işsiz kalmaları, onları en çok olumsuz etkileyen sorunların başında gelmektedir. Bu ve buna benzer sorunlar, göçmenlerin dezavantajlılığının somut yansımalarını oluşturmaktadır. Göçmenlere medyadan bakıldığında, göçmenlerin dezavantajlılığının medyaya yansıdığı, bu bağlamda toplumun göçmenlerle ilgili algılamalarının şekillenmesinde medyanın belirleyici bir role sahip olduğu görülmektedir. Medyada göçmenler, bir imaja, bir imgeye, bir nesneye dönüşmekte, çeşitli kalıplarla, farklı görünümlemler ve değişim biçimlerle sunulmaktadır. Medya, göçmenlerle ilgili olarak gösterilen değil, gösterilmesi düşünülen bir göçmen kimliği oluşturmaktadır.

Medyanın toplumsal gerçekliği inşa sürecinde göçmenler önemli bir yere sahiptir. Günümüzde televizyon ve gazetenin yanı sıra yeni medyanın yaygın kullanımıyla göçmenlerin medyadaki görünümü giderek artmıştır. Geleneksel ve yeni medyadaki haberlerde göçmenler, ölüm, açlık, sefalet gibi durumlarda yer aldıkları gibi doğrudan negatif algıları içeren haberlerde de görünür hale gelmişlerdir. Bu da göçmenlerin medyadaki sunumlanma biçiminin toplumsal algının şekillenmesinde etkili olduğunu göstermektedir (Ayhan, Livberber ve Baloğlu, 2018). Medyadaki haberlerde göçmenler, haberin diliyle doğrudan ilişkili bir biçimde sunumlanmakta, haberler göçmenlere yönelik birbirinden farklı dillerde algı oluşturarak toplumun göçmenlere dönük bakış açısını yönlendirmektedir (Yıldırım, 2018).

Göçmenlerin medyada temsil edilme biçimleri ön yargıları pekiştirmektedir. Özellikle yeni medya (sosyal medya) araçlarıyla, denetlenmesi imkânsız iddialar ve haberler üretilebilmekte ve bu yolla ön yargılarla dolu göçmen imajları dolaşıma sokulmaktadır (Taştan, İrdem ve Özkaya, 2018: 51). Sıtkı Yıldız'ın belirttiği gibi, genelde yabancı düşmanlığı, özelde ise Suriyeli göçmenlere karşı nefret söylemi; gazete, televizyon ve radyo gibi geleneksel medya olarak bilinen kitle iletişim araçlarından ziyade daha çok yeni medya aygıtlarından Twitter, Facebook, Instagram ve Youtube gibi sosyal medya araçları yoluyla gerçekleştirilmektedir (Yıldız, 2020: 226). Türkiye'de mültecilerle ilgili iki önemli husus olduğunun altını çizen Emine Kübra Usta'ya göre, ilki düşük gelir ve eğitim gruplarının mültecileri ekonomik tehdit olarak algılaması, diğeri orta eğitim ve yüksek gelir gruplarının mültecileri kültürel tehdit olarak algılamasıdır (Usta, 2021: 110). Bu anlamda Türkiye'de mültecilere yönelik olumsuz algının varlığı, mültecilerin medyada temsil edilme biçimini de belirlemektedir. Göç alan ülkelerde mülteci ve göçmenlere yönelik ayrımcılık ve nefret söylemleri uzun vadede yerli halk ile mülteciler arasında çatışmaların doğmasına neden olabilmektedir. Bu tür söylemlerin topluma kolayca nüfuz etmesinin temel mecrası ise medyadır. Pek çok bilinmezlik ve şehir efsaneleri ile sarılmış olan mülteciler konusunda sıradan vatandaşın ortaya koyacağı tavır ve beklentilerde medyanın oynadığı önemli rol herkes tarafından kabul edilen bir gerçekliktir (Erdoğan, Kavukçuer ve Çetinkaya, 2017: 12).

Göçmenlere medyadan bakıldığında, tek bir göçmen ve tek bir göçmen kimliğinden bahsetmek olanaksız görünmektedir. Daha ziyade, medya, göçmenleri çok boyutlu sunmakta ve çok yönlü bir göçmen kimliği oluşturmaktadır. Topluma, kültüre, zamana, mekâna, bağlama göre göçmenler medyada farklı şekillerde sunulmakta ve göçmen kimliği imajların, imgelerin, göstergelerin, sembollerin, ideolojilerin, çelişkilerin ve çatışmaların yeniden üretildiği alanlara dönüşmektedir. Göçmenler her ne kadar dezavantajlı gruplardan biri olsa da, medya açısından belirli zamanlarda avantaja dönüşmektedir. Medyadaki göçmenler, yeni imkânların, yeni fırsatların ve yeni avantajların kaynağını oluşturan kişiler olarak yer almaktadır. Göçmenler ve medya arasındaki ilişkinin kırılma yapısı, COVID-19 salgını bağlamında yeniden düşünmeyi gerektirmektedir.

2. COVID-19 SALGINI DÖNEMİNDE GÖÇMENLER

Göçler, yaşanan yerin mevcut sınırların dışına doğru değiştirilmesidir (Faist, 2003). Uluslararası göçlerde göçmenler, ulusal sınırları aşan kişilerdir (Valtonan, 2008). Tüm dünyada, farklı ulusal kökenden insanlar, farklı dilleri konuşanlar ve farklı gelenekler, dinler ve yaşam tarzları insanları birbirleriyle görölmemiş bir düzeyde temas haline getirmektedir (Koser, 2007). Küreselleşmeyle birlikte göçler, farklı içeriklerde, değişik şekillerde ve yeni görünümde ortaya çıkmış ve günümüz dünyası birer göçler çağına dönüşmüştür (Castles ve Miller, 2008). Uluslararası göçlerin küresel bir nitelik kazandığı günümüzde, ülkeler göç alan ve veren hale gelmiş, geçmişle

kıyaslandığında insan hareketliliği olağanüstü bir şekilde hız kazanmış ve göçler küresel ölçekte bütün toplumları etkisi altına almıştır. Göçün hızlandığı, farklılaştığı ve çoğaldığı çağımızda, COVID-19 salgını göç hareketlerini önemli ölçüde sekteye uğratmıştır. Çünkü salgın insan hareketliliğiyle yayılmakta ve yakın temasla virüs bulaşmaktadır. Küresel göçlerin artan hızıyla birlikte salgın da hızla yayıldığı için, salgını durdurabilmek amacıyla göçler kısıtlanmıştır. Göçün hızını kesen salgından göçmenler de olumsuz bir biçimde etkilenmiştir.

Ortaya çıkışından bu yana COVID-19 salgını, küresel ölçekte toplumları etkisi altına alan, gündelik yaşamın her yönüne nüfuz eden ve sonuçları itibarıyla hastalıkların ve ölümlerin oluşmasına sebebiyet vererek bütün bir insanlığı tehdit eden bir salgındır. Bu salgın toplumun bütün kesimlerini ve bireyleri olumsuz yönde etkilemiştir. Göçmenler, salgından en çok olumsuz etkilenen gruplardan biri olmuştur. Göç ettiği ülkelerde, mevcut durumda zaten sorunlu bir alanda tanımlanan göçmenler, salgınla birlikte daha çok sorunlu görünmeye başlamıştır. Göçmenlerin sorunlu olarak görünmesinde kuşkusuz medya önemli bir yer tutmaktadır. Hüseyin Köse'nin de vurguladığı gibi, medya çeşitli işlevleriyle kitleler üzerinde belli tutumları ve davranış kalıplarını ekmektedir (Köse, 2010). Söz konusu kitlelerden biri de göçmenlerdir. Göçmenlerin göç edilen toplumlarda halihazırda potansiyel sorunlu kişiler olarak görülmesinin yanı sıra salgınla birlikte medya bu potansiyelleri kullanılışlı bir hale dönüştürerek göçmenleri daha fazla sorunlu kişiler olarak sunmakta ve göçmenler toplumsal tepkilerin, şiddet olaylarının ve dışlanma reflekslerinin hedefinde yer almaktadır. Geleneksel medyayla birlikte yeni medya, göç ve göçmenlerin salgın şartlarındaki karşılaştıkları sorunları manipüle etmede önemli bir araç olmuştur.

COVID-19 salgını kısa sürede kitlesel işsizliğe neden oldu ve ekonomik krizleri genişletti. Kuraklık, hava kirliliği, doğal kaynakların aşırı kullanımı gibi devam eden çevre sorunları, refah devletlerinin kendi başlarına üstesinden gelemediği ve küresel düzenlemelere ihtiyaç duyduğu ekonomik krizlere, göç dalgalarına ve sosyal memnuniyetsizliğe neden oldu (Aysan, 2020: 692). Şebnem Köşer Akçapar ile Aysima Çalışan'ın yaptıkları çalışmada görüşmeler sırasında, sadece dört erkek katılımcının çalıştığı öğrenilmiştir. Diğer katılımcılar ise, pandemi ile birlikte kendilerinin/hanede çalışan diğer kişilerin işlerini kaybettiğini veya haneye giren toplam gelirlerin azaldığını ifade etmişlerdir (Köşer-Akçapar ve Çalışan, 2021: 231-232). COVID-19 salgınıyla bağlantılı seyahat ve sosyal kısıtlamaların göçmenlerin yaşamları ve yolculukları üzerinde birçok etkisi oldu. Göçmenlerin yasal statüsüne ve sosyoekonomik özelliklerine bağlı olarak etkiler büyük ölçüde değişebilir. Önceki krizlerde olduğu gibi, düzenli statü, daha iyi istihdam ve barınma koşulları, varış ülkelerinde tanınan beceriler, daha iyi dil becerileri, bilgiye daha iyi erişim ve destekleyici sosyal ağlara sahip göçmenler muhtemelen salgının sağlık riskleri, geçim krizleri, işsizlik, kötüleşen çalışma koşulları ve damgalanma gibi kısa ve uzun vadeli olumsuz etkilerine daha az maruz kalacaktır. Bu hem geçiş halindeki göçmenler hem de varış ülkeleri için

geçerlidir. Kamplarda ve kamp benzeri ortamlarda, kabul merkezlerinde ve yatakhanelerde yaşıyan göçmenler, virüse karşı koruma önlemlerini daha az benimseyebildikleri ve genellikle yeterli sağlık hizmetlerine erişemedikleri için daha büyük risklerle karşı karşıyadır (Schöfberger ve Rango, 2020: XXV).

COVID-19 salgınının Suriyeli göçmenler içerisinde etkilediği önemli bir grup ise Suriyeli göçmen girişimciler olmuştur. Hilal Barın'ın da vurguladığı gibi, COVID-19 Türkiye'de ortaya çıktığı ilk andan itibaren ekonomik, sosyal, eğitim, sağlık, üretim, tüketim, çalışma biçimleri, gündelik yaşam pratikleri açısından ülkemizde dezavantajlı kesimler içinde yer alan Suriyelilerin geçim kaynakları kaybına ve sosyo-ekonomik krizi yaşamasına neden olmakla birlikte COVID-19'un yarattığı endişe ve korku dezavantajlı gruplar olan Suriyeli göçmen girişimciler için çifte yük yarattığı; gelir kaybı ve gelecek için umut veya istek kaybına neden olmuştur. COVID-19 sürecinde sahadan elde edinilen bilgiler ışığında Ankara'daki Suriyeli göçmen girişimcilerin işletmeleri, geçim kaynakları, hane gelirleri, temel ihtiyaçları, yabancı düşmanlığı ve ayrımcılık deneyimleri, çocuklarının eğitimi ve teknolojiye erişim ve yeni dijitalleşme imkânları konusunda yaşadıkları krizler görülmüştür (Barın, 2022: 57). Bu açıdan pandemi sürecinin oluşturduğu olumsuzluklardan genel olarak Suriyeli göçmenler, daha özelde ise Suriyeli göçmen girişimciler doğrudan etkilenmişlerdir. Kuşkusuz bu durum salgın döneminde göçmenlerle ilgili haberler yapan medyaya da yansımıştır.

3. COVID-19 SALGINI BAĞLAMINDA MEDYADA GÖÇMENLERİN SUNUMU

Salgının ilk ortaya çıktığı andan itibaren artan yeni medya kullanımı, gelecekte pandemiyle mücadelede yardımcı olan ve kontrol sağlayan uygulamalarla günlük hayatın vazgeçilmez bir parçası haline geldi. Başlangıçta bilginin kontrolsüz bir şekilde yayıldığı yeni medya, sürecin işleyişine ilişkin gerçek verilerin yetkili makamlarca doğrudan kamuya açıklandığı ortam haline geldi. Kullanılan hashtag'ler ile farkındalık yaratmaya yönelik kampanyaların gerçekleştirildiği sosyal platformlar, gelecekte oynayacakları roller hakkında bilgi verme potansiyelleri ile daha fazla dikkat çekmiştir. Önlemler öncelilere benzer olsa da COVID-19 salgını, tüm insanların gönüllü veya istemeyerek dijitalleşmeyi benimsediği bir salgın olarak diğerlerinden farklıdır ve insanlık tarihinde bahsedilmekten onur duyulduğu görülmektedir (Bulduklu ve Yeşil, 2020: 964). Bu anlamda, COVID-19 salgını pek çok ülkede gündelik yaşam için gerekli olan fiziksel teması sınırlandırılmasını içeren fiziksel mesafe stratejileriyle yönetilmiştir. Bu, iş, eğitim ve sosyal amaçlarla bağlantıda kalmak için sosyal medya platformlarının kullanımını ve bağımlılığını artırmıştır (Wong, Ho, Olusanya, Antonini ve Lyness, 2020: 1).

Günümüz toplumları bilginin, enformasyonun, iletişim teknolojilerinin ve yeni medya kültürünün hâkim olduğu ve buna bağlı olarak yeni toplumsal

ilişki ve etkileşim biçimlerinin gün yüzüne çıktığı bir tarihsel dönemde yer almaktadır. Küreselleşmiş dünyanın yeni yüzlerinden biri olan yeni medya, bireylerin gündelik yaşamlarına nüfuz ederek yeni iletişim ve etkileşim süreçlerini oluşturmuştur. COVID-19 salgınıyla birlikte dijital medyanın hayatımızda daha fazla yer edinmesi ve hayatımızı her yönüyle etkilemesi, medyanın önemini, etkisini ve gücünü artırmıştır. Sosyal izolasyon, fiziki mesafe ve karantina uygulamalarının yaşandığı süreçlerde medya, bireylerin algılamalarını, tutumlarını, davranışlarını, düşünme biçimlerini, ilişkilerini belirleyen ve değiştiren bir güce dönüşmüştür. Dijital medyanın gücü, bireylerin, grupların ve toplumların medyanın yönlendirmesine açık hale geldiği ve medyanın topluma daha fazla hükmettiği bir yapıdadır. Salgın sürecinde medyanın gücünü artırdığı alanlardan biri de kuşkusuz göçmenlerdir. Salgın döneminde göçmenlerin Türkiye'nin dijital medya ortamlarında farklı şekillerde sunulundıkları görülmüştür.

Türkiye'de dijital medyadaki mültecilerle ilgili haberlerin yüzeysel, çözümden uzak ve sıradan olduğu ve mültecilerle ilgili kaçak, yabancı ve göçmen gibi kavramları kullanmaları kullandıkları dilin sorunlu olduğunu, konuya uzak olduklarını ve eldeki verilerin eksik olduğunu göstermektedir (Kolukırık, 2009). Suriyeli sığınmacılar için en çok kullanılan kelimeler sırasıyla Suriyeli, mülteci, sığınmacı, göçmen ve son olarak misafirdir (Efe, 2015: 48). Türk medyasının Suriyelilere yönelik genelde kullandığı kavram misafirdir. Teknik, hukuki ve uluslararası bağlamından farklı olarak toplum içinde mülteci, sığınmacı, geçici korumaya tabi kişiler, misafir gibi kavramların tartışılması, aslında Suriyelilerin öngörülenin çok ötesinde uzun kalmaları ile ilişkilidir. Başlangıçta sadece bir hafta, bir ay, en fazla birkaç ay kalma gibi bir öngörü varken, Suriye'deki iç karışıklığın savaşa dönmesi ile birlikte hem sayıların artması hem de kalıcılık sürelerinin 3-3,5 yılı bulması, özellikle misafirlik kavramının içeriğinin daha sıklıkla sorgulanmasına yol açmıştır (Erdoğan, Kavukçuer ve Çetinkaya, 2017: 21).

Göçmenlerin medyada sunumuyla ilgili literatürdeki çözümlemelerin yanı sıra COVID-19 salgınıyla birlikte medyanın göçmenleri haberlerde nasıl sundukları ve Türkiye'deki Suriyeliler örneğinde göçmenlerin salgın şartlarından nasıl etkilendiklerinin ve hangi sorunlarla karşılaştıklarının medyaya yansıma biçimleri bu çalışma açısından önemli bir yere sahiptir. COVID-19 salgını sürecinde Türkiye'de göçmenlerin, özelde Suriyelilerin medyada nasıl sunulduğu konusunda çok sayıda örnek bulunmaktadır. Bu örneklerden birinde, Nevşehir'de yaşayan 28 yaşındaki bir Suriyeli gencin koronavirüse yakalandığı, Türkiye sayesinde virtüsten kurtulduğu haberi yapılmıştır (Bkz. URL-1). Bu haberde Suriyeli gencin yaşadığı salgın deneyimi üzerinden Suriyeli sığınmacı ve mültecilerin Türkiye'ye sadakatle bağlı oldukları, Türkiye'ye muhtaç bir pozisyonda oldukları ve Türkiye'nin desteğini arkasına aldıkları görülmüştür. Bunun temel sebebi, Türkiye'nin en fazla Suriyeli sığınmacı ve mülteciyi barındıran ülkelerin başında geliyor olmasıdır. Murat Erdoğan'ın da vurguladığı gibi, Türkiye'de sayıları 3,6 milyonu aşan ve her gün sayıları daha da artan Suriyelilerin ülkelerine geri

dönme eğilimleri ve imkânları ortadan kalkmakta, Türkiye’deki kalıcılıkları ise güçlenmektedir. Türkiye’de yaşayan Suriyeliler, ülkelerinde barış ve huzur ortamı sağlarsa geri dönebileceklerini söyleseler de bunun kısa ve orta vadede imkânsızlaştığını da kabul etmektedirler. Yani Türkiye’deki Suriyelilerin çok ciddi bir bölümünün, hatta %80’inden fazlasının, artık geri dönmeyecekleri ve sürekli olarak Türkiye’de yaşayacakları bir gerçekliktir (Erdoğan, 2019: 24).

COVID-19 salgını sürecinde Türkiye’deki Suriyelilerle ilgili medyadaki bir başka haberde, koronavirüs tedbirleri kapsamında İstanbul Okmeydanı’da denetimlerini sürdüren polis, bu esnada dışarıda maskesiz dolaşan bir genci durdurup, neden maskesizsin diye uyarınca, “ben Suriyeliyim” cevabı alan polis memuru, “Suriyelilere virüs buluşmıyor mu?” diyerek genci uzaklaştırdı (Bkz. URL-2). Benzer bir haberde, İstanbul’da trafik ışıklarında görülen Suriyeli çocuk dilencilerin, muhabirin “size yasak değil mi?” sorusuna, “biz Suriyeliyiz, bize yasak değil” diyerek yanıt vermiştir (Bkz. URL-3). Medyadaki bu haberlerde, Suriyelilerin pandemi kurallarını hiçe saydıkları, kendilerinin kurallardan muaf sayıldığını ve kurallara uymadıkları gibi kendilerini cezadan da muaf saydıkları görülmüştür. Yazılı basında Suriyeli mülteciler üzerine bir araştırma yapan Ülkü Doğanay ve Hatice Çoban Keneş, Türkiye’deki Suriyelilerin ayrıcalıklı olduklarına ilişkin argümanların yer aldığını vurgulamaktadırlar (Doğanay ve Çoban Keneş, 2016).

Salgın şartların Türkiye’deki Suriyelilerin medyadaki sunumuyla ilgili diğer bir örnekte, geçim sıkıntısı, yoksulluk, eğitime ve sağlık hizmetlerine erişimde zorluklar yaşayan mültecilerin, koronavirüs salgını sürecinden en çok etkilenen dezavantajlı gruplar arasında yer aldıkları vurgulanmış ve Türkiye’deki mültecilerin % 70’inin pandemi sürecinde işini kaybettiği belirtilmiştir (Bkz. URL-4). Söz konusu haberde Suriyeli mültecilerin medyada pandemi sürecinden olumsuz etkilendikleri, dezavantajlı gruplardan biri oldukları ve işsiz kaldıkları ifade edilmiştir. Relief International’a göre, Türkiye’deki COVID-19 salgını, Suriyeli mültecileri hayatlarının farklı yönlerinden önemli ölçüde etkilemiş görünüyor: % 87’si salgın nedeniyle evlerinde birinin işini kaybettiğini, % 71’i sağlık hizmetlerine erişemediğini ve % 81’i büyük olasılıkla işlerini kaybetmelerinin bir sonucu olarak acil karşılanmamış ihtiyaçları olduğunu bildirdi (Relief International, 2020: 7).

Göçmenlerin ve onlarla etkileşime girenlerin önemli enfeksiyon riski altında olduğu çeşitli ortamların yanı sıra, pandeminin ele alınmasının ve sonuçlarının yalnızca göçmenleri değil aynı zamanda genel olarak göç sistemini de etkilediği çeşitli yollar vardır (Selm, 2020: 41). Türkiye’deki Suriyelilerin Yunanistan üzerinden Avrupa’ya gitmek için Edirne’deki Pazarkule sınır kapısındaki bekleyişleriyle ilgili medyada yer alan bir habere göre, Avrupa Birliği’nin kesin bir şekilde sınırın açılmayacağını bildirmesiyle sığınmacıların koronavirüs salgını döneminde hijyenik olmayan koşullarda uzun süre bekledikleri, çadırlarının yakıldığı ve karantinaya alındıkları belirtilmiştir (Bkz. URL-5). Söz konusu haberden hareketle, Suriyeli

sığınmacıların koronavirüs şartlarında medyada korunmasız oldukları ve şiddete uğradıkları ifade edilmiştir. Konuyla ilgili medyada yer alan bir başka haberde, Türkiye-Yunanistan sınırındaki mültecilerin koronavirüs salgınının başlamasıyla kaderlerine terk edildiği, kamplarda kalan mültecilerin, yerlerinden edilmiş göçmenlerin ve kapalı mekânlarda sınır dışı edilmek üzere bekletilen mültecilerin koronavirüs nedeniyle risk altında oldukları belirtilmiştir (Bkz. Fıstık, 2020). Söz konusu haberde, Suriyeli mültecilerin risk altında oldukları vurgulanmıştır. Medyada yer alan bir diğer haberde, Türkiye’de koronavirüs sebebiyle giderek vaka sayılarının arttığı, mültecilerin hastalığın taşıyıcıları oldukları, bunun da risk faktörü olduğu vurgulanmıştır (Bkz. URL-6). Konuyla ilgili önceki haberde Türkiye’deki Suriyelilerin risk altında oldukları belirtilirken, bu haberde virüsün taşıyıcıları ve hastalığa kalmaları sebebiyle riskli grupların başında geldikleri vurgulanmıştır. Diğer bir ifadeyle, koronavirüs koşullarında Türkiye’deki Suriyeliler medyada hem risk altında hem de riskli gruplar olarak sunulundıkları görülmüştür.

Genel olarak bakıldığında, Türkiye’de COVID-19 pandemi döneminde medyada Suriyeli göçmenlerin “Suriyeli”, “sığınmacı”, “mülteci”, “Türkiye’ye sadakatle bağlı”, “Türkiye’ye muhtaç”, “Türkiye’nin desteğini arkasına almış”, “ben Suriyeliyim”, “yasadan muaf”, “kuralları hiçe sayan”, “cezadan muaf”, “işini kaybetmiş”, “işsiz”, “korunmasız”, “şiddete uğrayan”, “kaderlerine terk edilmiş”, “risk altında olanlar”, “sağlık ve hijyen koşullarına erişemeyen”, “virüsün taşıyıcıları”, “hastalıklı”, “riskli gruplar” olarak sunulundıkları görülmüştür. Her bir sunum şekli, Türkiye’deki Suriyelilerin pandemi şartlarında medyaya ne şekilde yansındıklarını göstermesi bakımından önemlidir. Bununla birlikte, yeni medyada yer alan göç haberlerinin analiz edildiği bir çalışmada, göçmenleri tanımlama şekilleri incelenmiş ve hurriyet.com.tr’de kaçak göçmen, milliyet.com.tr’de düzensiz göçmen ve yenisafak.com’da ise mülteci tanımlaması en çok kullanılan kavramlar olmuştur (Ata ve Tamer, 2018: 733). Söz konusu kavramlar, göçmenlerin medyada nasıl sunulduğunu göstermesi bakımından önemli bir yere sahiptir.

Sonuç

2019 yılının sonlarında başlayıp halen devam eden COVID-19 salgını, milyonlarca insanın yaşamını yitirdiği ve hastalığa yakalandığı küresel ölçekteki bir hastalık olarak insan yaşamını tehdit etmeye devam etmektedir. Salgının ortaya çıkışıyla birlikte, insan ve toplum yaşamı salgının olumsuz sonuçlarıyla karşı karşıya kalmış ve gündelik yaşamda bireyler salgına karşı hayatta kalma mücadelesi vermeye çalışmaktadır. Ekonomiden dine, eğitimden siyasete, kültürden aile, toplumsal cinsiyetten gündelik yaşama kadar her alanda etkilerini gösteren salgının etkilediği alanlardan biri de göçtür. Salgının yayılmasında veya virüsün bulaşmasında insan hareketliliği birincil düzeyde etkili olduğundan, göç hareketleri, bu süreçte olumsuzlukların oluşmasında ana nedenlerden biri olmuştur. Göç hareketlerinin küreselleşmesiyle birlikte, göçmenler için bütün ülkeler göçün hedefi haline almış ve geriye göçler kaçınılmaz hale gelmiş, bu da salgın

dönemindeki sorunların artmasına sebebiyet vermiştir. Bu bakımdan salgının en çok etkilediği toplumsal gruplardan biri olan göçmenler, aynı zamanda salgın üzerinde de etkileri görülen gruplar biri olmuştur. Göçmenlerin salgın koşullarında olumsuz bir imaja bürünmesinde medya doğrudan etkili olmuştur. Çünkü medya, göçmenlerle ilgili toplumsal gerçekliği farklı bir şekilde sunarak yeni bir göçmen kimliğinin oluşmasına da neden olmuştur. COVID-19 salgını bağlamında göçmenlerin medyada sunumuyla ilgili olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Salgının yayılmasında insan hareketliliği etkili olduğundan, göçmenler, salgının yayılmasından ve virüsün bulaşmasından sorumlu tutulan gruplardan biri olmuştur. Küreselleşmeyle birlikte artan göç hareketleri sebebiyle, bütün toplumlar aynı anda hem göç alan hem de göç veren hale dönmüş, bu da salgın şartlarında her toplumu salgının yayılması ve virüsün bulaşması risk ve tehdidiyle karşı karşıya bırakmıştır.

2. Salgınla birlikte artan kısıtlamalar sebebiyle, göçmenler göç edemediği gibi, geriye dönüş göçlerini de yapamamışlardır. Özellikle salgınla birlikte her ülkenin sınırlarını kapatarak önlem alması, uluslararası ve küresel göç hareketlerini belirli ölçüde sekteye uğratmış, bu şartlar altında göçmenler kendi ülkelerine dönemeyip göç ettikleri ülkelerde kalmışlardır.

3. Salgın sebebiyle göçmenler işsizlikten en çok etkilenen kesimlerden biri olmuştur. Salgın her ülkede insanların işinden olmasına neden olduğu gibi, göçmenlerin de işsiz kalmasına neden olmuş, bu da geçimini sağlamak için göç edenleri olumsuz etkilemiştir. Ekonomik göçler doğrultusunda göçmenler, işyerlerinin kapatılmasıyla işsiz kalmış ve ekonomik zorluklar yaşamak zorunda kalmışlardır.

4. Salgın şartlarında, göçmenlerin dezavantajlılığı, medya açısından bir avantaja dönüşmüştür. Medya, kendi ideolojisi, çıkarı ve kari için her bir olayı avantaja dönüştüren bir güç olduğundan, göçmenlerin içinde bulundukları dezavantajlılığı kendi avantajı çerçevesinde kullanılışlı hale dönüştürmüştür. Göçmenlerin sorunlu kişiler olarak görüldüğü göç sürecinde, salgınla birlikte göçmenler medya tarafından daha fazla sorunlu kişiler olarak kodlanmıştır.

5. Salgın döneminde medya, göçmenleri olumsuzlukların kaynağı olarak sunmuş ve göçmenleri sorunlu kişiler olarak göstermiştir. Bu da göçmenlerin toplumsal tepkilerin, şiddet olaylarının ve ötekileştirme ve dışlanma pratiklerinin hedefi haline getirmiştir. Ev sahibi toplum salgınla mücadelede ciddi zorluklar yaşarken bir de göçmenlerle uğraşmak istemediğinden, göçmenler salgın şartların sorunları artıran gruplar olarak görülmektedir. Salgınla birlikte göçmenlere yönelik toplumsal tepkiler artmaya başlamış, şiddet olayları görünür hale gelmiş ve göçmenler bu süreçte ötekileştirilen ve dışlanan gruplar olmuştur.

6. Türkiye'deki Suriyelilerin salgın şartlarında genel olarak medyada Suriyeli, kaçak, sığınmacı, mülteci, misafir şeklinde sunulduğu görülmüştür. Medyada göçmenlerin, daha özelde Türkiye'deki Suriyelilerin literatürdeki sunum biçimi söz konusu kimlikler üzerinden şekillenmiştir. 2011'den bu yana Türkiye'ye milyonlarca Suriyelinin göç etmesiyle birlikte Suriyeliler

Türkiye’de dönemlere, mekânlara ve eylemlere bağlı olarak farklı şekillerde ifade edilmiştir. Genelde Suriyeli, kaçak, sığınmacı, mülteci, misafir gibi kimlikler ön plana çıksa da, farklı şekillerde ifadeler de bulunmaktadır.

7. Bu çalışma kapsamında, salgın şartlarında Türkiye’deki Suriyeliler medyada şu şekilde sunulmuştur: Suriyeli, sığınmacı, mülteci, Türkiye’ye sadakatle bağlı, Türkiye’ye muhtaç, Türkiye’nin desteğini arkasına almış, ben Suriyeliyim, yasadan muaf, kuralları hiçe sayan, cezadan muaf, işini kaybetmiş, işsiz, korunmasız, şiddete uğrayan, kaderlerine terk edilmiş, risk altında olanlar, sağlık ve hijyen koşullarına erişemeyen, virtüsün taşıyıcıları, hastalıklı ve riskli gruplar.

Salgın döneminde Türkiye’deki Suriyelilerin medyadaki sunum biçimleri, Suriyeli, sığınmacı, mülteci, şiddete uğrayan gibi klasik sunumlardan farklı olarak, gündelik yaşamdaki toplumsal etkileşimlere, eylemlere ve iletişim tarzlarına göre farklılık gösterdiği şeklindedir. Medyaya yansıyan haberlerde Türkiye’deki Suriyelilerin bağımlı, muhtaç, destek gören, ayrıcalıklı, düzeni hiçe sayan, kurallara uymayan, yasayı çiğneyen gibi kavramlar üzerinden sunumu yapılmıştır. Özellikle COVID-19 salgınıyla birlikte, Türkiye’deki Suriyelilerin korumasız, riskli, kirli, virtüslü, hastalıklı ve taşıyıcı gibi insan ve toplum sağlığı açısından tehlike arz eden kişiler olarak sunulundıkları görülmüştür. Bu bağlamda, dijital medya ortamlarındaki haberlerde Türkiye’deki Suriyeliler sorunların kaynağı olarak etiketlenmiş olsa da, Türkiye’nin sayısı dört milyona yaklaşan Suriyeli göçmene ev sahipliği yapıyor olması ve Suriyelilerle birlikte Afgan göçmenlerin de Türkiye’ye göç etmeleri, esas olarak Türkiye’nin göçmen karşıtı bir ülke olmadığını, daha ziyade, göçmenleri kabul eden, onların sorunlarına çözüm üretmeye çalışan ve onları koruyan bir ülke olduğunu göstermektedir. Her ne kadar literatürde COVID-19 pandemisi döneminde göçlerin sekteye uğradığı, göçmenlerin istedikleri ülkelere göç edemedikleri vurgulansa da, pandemi koşullarına rağmen Türkiye göçmenlere kapılarını kapatmamış, pandemi döneminde de göçmenleri kabul etmiştir. Ancak bu sosyolojik gerçeklik medyada görünmez hale gelmekte, daha ziyade medya yapay gerçeklikler inşa ederek göçmenleri farklı şekillerde sunmaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Yazar Katkısı: Kerem Özbey %100

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma için destek alınmamıştır.

Etik Onay: Bu makale, insan veya hayvanlar ile ilgili etik onay gerektiren herhangi bir araştırma içermemektedir

Çıkar Çatışması Beyanı: Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Peer Review: Independent double-blind

Author Contributions: Kerem Özbey %100

Funding and Acknowledgement: No support was received for the study.

Ethics Approval: This study does not contain any human or animal research that requires ethical approval.

Conflict of Interest: The authors declare that they have no conflicts of interest.

Kaynakça

- Abadan-Unat, N. (2006). *Bitmeyen Göç: Konuk İşçilikten Ulus-ötesi Yurttaşlığa*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Adıgüzel, Y. (2016). *Göç Sosyolojisi*. İstanbul: Nobel Akademi Yayınları.
- Akbaş, E. (2020). “Covid-19’un Toplumsal Etkileri”. *Disiplinlerarası Politika Vizyonu ve Stratejiler*. (Edt. İ. Demir). Ankara: İksad Yayınevi.
- Ata, F. ve Tamer, M. (2018). “Yeni Medyada Yer Alan Göç Haberleri Üzerine Bir Analiz”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 11(61). ss. 726-733.
- Ayhan, B., Baloğlu, E. ve Demir, Y. (2018). “Medya ve Kimlik”. *İletişim Sosyolojisi*. (Edt. B. Ayhan). Konya: Literatürk Akademi Yayınları.
- Ayhan, B., Livberber, T. ve Baloğlu, E. (2018). “Dijital Medyada Göçmenlerin Sunumu”. 7. *Uluslararası Çin’den Adıyatık’e Sosyal Bilimler Kongresi*. 11-14 Ekim, Bakü/Azerbaycan.
- Aysan, A. F. (2020). “Conceptualization of Uncertainty and Trust After the COVID-19 Outbreak Affecting the World”. *Reflections On The Pandemic: In the Future of the World*. (Edt. M. Şeker, A. Özer ve C. Korkut). Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları.
- Barın, H. (2022). “Ankara’daki Suriyeli Göçmen Girişimcilerin Covid-19 Pandemisi Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar”. *Göç Dergisi*. 9(1). ss. 37-64.
- Bulduklu, Y. ve Yeşil, M. M. (2020). “Media, Sports and Entertainment Industry in the Post-Pandemic Period”. *Reflections on the Pandemic: In the Future of the World*. (Edt. M. Şeker, A. Özer ve C. Korkut). Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları.
- Castles, S. ve Miller, M. J. (1998). *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*. UK: Macmillan Education.
- Çakır, M. (2014). “Küresel Şirketlerin Yeni Medya Odaklı Tüketim Ve Tüketici Tasarımları”. *Medya ve Tasarım*. (Edt. S. Çakır). İstanbul: Urzeni Yayınları.

- Doğanay, Ü. ve Çoban Keneş, H. (2016). “Yazılı Basında Suriyeli ‘Mülteciler’: Ayrımcı Söylemlerin Rasyonel ve Duygusal Gerekçelerinin İnşası”. *Mülkiye Dergisi*. 40(1). ss.143-184.
- Efe, İ. (2015). *Türk Basınında Sığınmacılar*. Ankara: SETA Yayınları.
- Erdoğan, M. M. Ve Kaya, A. (2015). *Türkiye’nin Göç Tarihi: 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye’ye Göçler*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Erdoğan, M. M., Kavukçuer, Y. ve Çetinkaya, T. (2017). *Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Mültecilere Yönelik Medya Algısı*. Ankara: Özgürlük Araştırmaları Derneği Yayınları.
- Erdoğan, M. M. (2019). *Türkiye’deki Suriyeli Mülteciler*. Konrad AdenauerStiftung.
- Faist, T. (2003). *Uluslararası Göç ve Ulusal Toplumsal Alanlar*. (Çev. A. Z. Gündoğan ve C. Nacar). İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Fıstık, F. (2020). “Medyascope araştırdı: Türkiye-Yunanistan Sınırındaki Mülteciler, Koronavirüs Salgınının Başlamasıyla Kaderlerine Ter Edildi”. Erişim Tarihi: 06.04.2021.
<https://medyascope.tv/2020/04/10/medyascope-arastirdi-turkiye-yunanistan-sinirindaki-multeciler-koronavirus-salgininin-baslamasıyla-kaderlerine-terk-edildi/>.
- İçduygu, A. (2003). *Irregular Migration in Turkey*. Geneva: International Organization for Migration.
- İçduygu, A., Erder, S. ve Gençkaya, Ö. F. (2014). *Türkiye’nin Uluslararası Göç Politikaları, 1923-2023: Ulus-Devlet Oluşumundan Ulus-Ötesi Dönüşümlere*. İstanbul: Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi, Mirekoç Araştırma Raporları.
- Kolukırık, S. (2009). “Mülteci ve Sığınmacı Olgusunun Medyadaki Görüntümü: Medya Politığı Üzerine Bir Değerlendirme”. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 8(1). ss. 1-20.
- Koser, K. (2007). *International Migration: A Very Short Introduction*. New York: Oxford University Press.
- Köse, Hüseyin. (2010). *Medya ve Tüketim Sosyolojisi*. Ankara: Ayraç Kitabevi Yayınları.

- Köşer-Akçapar, Ş. ve Çalışan, A. (2021). “Neoliberal Düzendeki Artan Kırılganlıklar: Pandemi Döneminde Mülteci Sağlığı. *Göç Dergisi*. 8(2). ss. 223-241.
- MacKellar, F. L. (2020). “COVID-19: Demography, Economics, Migration and the Way Forward”. *Migration Policy Practice*. X(2). ss. 8-14.
- Maigret, E. (2014). *Medya ve İletişim Sosyolojisi*. (Çev. H. Yücel). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Relief International. (2020). Impact of the COVID-19 Outbreak on Syrian Refugees in Turkey. Results from Rapid Needs Assessment Conducted in Istanbul, Izmir, Manisa, Gaziantep, Kilis And Reyhanli. Erişim Tarihi: 05.03.2021. <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/76504.pdf>
- Schöfberger, I. ve Rango, M. (2020). “COVID-19 and Migration in West and North Africa and across the Mediterranean”. *Migration in West and North Africa and Across the Mediterranean: Trends, Risks, Development and Governance*. (Edt. P. Fargues, M. Rango, E. Borgnas ve I. Schöfberger. Geneva: International Organization for Migration.
- Selm, J. (2020). “A Pandemic-Fueled Approach to Immigration in the United States and the Neighbouring Region”. *Migration Policy Practice*. X(2). ss. 40-47.
- Taştan, C., İrdem, İ. ve Özkaya, Ö. (2018). *Politika ve Uygulama Boyutlarıyla Göç ve Uyum*. Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- URL-1, “Suriyeli genç koronavirüs’ten Türkiye sayesinde kurtuldu. Koronavirüse yakalanan Suriyeli Genç: Türkiye olmasaydı koronavirüsten kurtulamazdım”. <https://www.haberturk.com/nevsehir-haberleri/79867132-suriyeli-genc-korona-virustan-turkiye-sayesinde-kurtuldukorona-viruse-yakalanan-suriyeli>, (Erişim Tarihi: 04.04.2021).
- URL-2, “Corona denetiminde ilginç diyalog: “Suriyelilere virüs bulaşmıyor mu?”. <https://www.milliyet.com.tr/gundem/corona-denetiminde-ilginç-diialog-suriyelilere-virus-bulasmiyor-mu-6189071>, (Erişim Tarihi: 04.04.2021).
- URL-3, “Suriyeli çocuk dilenciler, yasak dinlemedi!”. <https://www.haber7.com/istanbul/2960572-suriyeli-cocuk-dilenciler-yasak-dinlemedi>, (Erişim Tarihi: 04.04.2021).

- URL-4, “20 Haziran Dünya Mülteci Günü: “Türkiye’deki mültecilerin yüzde 70’i pandemi sürecinde işini kaybetti”. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-53119206>, (Erişim Tarihi: 04.04.2021).
- URL-5, “Çileleri Bitmedi: Suriyeli sığınmacılar için virtüs korkusu”. <https://www.birgun.net/haber/cileleri-bitmedi-suriyeli-siginmacilar-icin-virus-korkusu-294204>, (Erişim Tarihi: 06.04.2021).
- URL-6, “Koronavirüs Türkiye’deki mültecileri nasıl etkiliyor? Sosyal mesafe kuralı uygulanabilir mi?”. <https://tr.euronews.com/2020/03/17/koronavirus-turkiye-deki-multecileri-nasil-etkiliyor-sosyal-mesafe-kurali-uygulanabiliyor-m>, (Erişim Tarihi: 06.04.2021).
- Usta, E. K. (2021). “Mültecilere Yönelik Tutumlar: Türkiye Üzerine Ampirik Bir Analiz”. *Sosyal Bilimlerde Göç*. (Edt. V. Öngel, S. Boğa ve H. S. Tatlı). Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları.
- Valtonen, K. (2008). *Social Work and Migration: Immigrant and Refugee Settlement and Integration*. Great Britain: Ashgate Publishing Limited.
- Wong, A., Ho, S., Olusanya, O., Antonini, M. V. ve Lyness, D. (2020). “The Use of Social Media and Online Communications in Times of Pandemic COVID-19”. *Journal of the Intensive Care Society*. ss. 1-6.
- Yıldırım, M. (2018). “Türkiye’deki Uluslararası Göç ve Göçmen Algısında Medyanın Rolü ve Toplumsal Uyuma Etkileri”. *Route Educational and Social Science Journal*. 5(14). ss. 846-856.
- Yıldız, S. (2020). “Suriyeli Göçmenlere Yönelik Nefret Söylemi”, *Göç Sosyolojisi: Türkiye’den Örneklerle*. (Edt. Ç. Sarp). Ankara: Orion Kitabevi Yayınları.

Extended Abstract

The coronavirus disease (COVID-19), which emerged in Wuhan, China at the end of 2019 and turned into a pandemic in a short time, led to a new and big problem for immigrants. Since human mobility was primarily effective in the spread of the pandemic, limiting human mobility in the fight against the pandemic formed one of the most basic ways. Migration, as a human mobility, was one of the areas that were restricted in preventing the pandemic. In the pandemic conditions, in which migration movements were restricted on a local, national, regional and global scale, the people most affected by this restriction were undoubtedly the immigrants. Immigrants could not migrate to another city or country due to pandemic restrictions, nor could they migrate backwards from the country or city they migrated to. Especially within the

framework of increasing economic migrations with globalization, working immigrants are among the groups most negatively affected by the pandemic. Immigrants who were economically poor, unemployed or unable to make a living, immigrants who were restricted from entering the city or country they want to migrate to in order to work, or immigrants who were both unemployed and could not return to their country due to the closure of their workplaces in the country they migrated to, were affected in many ways by the negative effects of the pandemic. Moreover, since the transmission and spread of the pandemic occurred through human mobility, the mobility of immigrants caused them to be held primarily responsible for the transmission and spread of the pandemic.

The media has an important place in understanding the extent of the problems faced by immigrants in the conditions of the global pandemic since the media not only produces solutions to the problems of immigrants, but also causes them to encounter new problems. This study aims to understand the presentation of immigrants in the media in the context of the COVID-19 pandemic with examples from Turkey. The following conclusions were reached regarding the presentation of immigrants in the media in the context of the COVID-19 pandemic:

1. Since human mobility was effective in the spread of the pandemic, immigrants were one of the groups held responsible for the spread of the pandemic and the transmission of the virus. Due to the increasing migration movements with globalization, all societies became both immigrant and emigrant at the same time, and this left every society with the risk and threat of the spread of the pandemic and the transmission of the virus.

2. Due to the restrictions that increased with the pandemic, the immigrants could not emigrate, nor could they emigrate back. In particular, the fact that each country took measures by closing its borders with the pandemic hindered the international and global migration movements to a certain extent, and under these conditions, the immigrants could not return to their own countries and stayed in the countries they immigrated to.

3. Immigrants were one of the sectors most affected by unemployment due to the pandemic. As the pandemic caused people to lose their jobs in every country, it also caused immigrants to be unemployed, which negatively affected those who migrated to make a living. In line with economic migration, immigrants became unemployed and had to experience economic difficulties after their workplaces were closed.

4. In pandemic conditions, the disadvantage of immigrants turned into an advantage for the media. Since the media is a power that turns every event into an advantage for its own ideology, interests and profits, it turned the disadvantage of immigrants into a useful one within the framework of its own advantage. In the migration process, where immigrants are seen as problematic people, immigrants were coded as more problematic people by the media with the pandemic.

5. During the pandemic, the media presented immigrants as the source of negativities as problematic people. This made immigrants the target of social reactions, acts of violence and practices of marginalization and exclusion. While the host society had serious difficulties in combating the pandemic and did not want to deal with immigrants, immigrants were seen as groups that increased the problems of pandemic conditions. With the pandemic, social reactions towards immigrants began to increase, violence became visible, and immigrants became marginalized and excluded groups in this process.

6. It was seen that the Syrians in Turkey were generally presented in the media as Syrian, illegal, asylum seeker, refugee, and guest under the pandemic conditions. The way of presentation of immigrants in the media, more specifically Syrians in Turkey, in the literature was shaped by these identities. With the migration of millions of Syrians to Turkey since 2011, Syrians were expressed in different ways depending on periods, places and actions in Turkey. Although identities such as Syrian, fugitive, asylum seeker, refugee and guest came to the fore in general, there were different expressions as well.

7. Within the scope of this study, Syrians in Turkey under pandemic conditions were presented in the media as follows: Syrian, asylum seeker, refugee, loyal to Turkey, in need of Turkey, backed by Turkey's support, I am Syrian, exempt from the law, disregarding the rules, exempt from punishment, jobless, unemployed, vulnerable, exposed to violence, abandoned to their fate, at risk, carriers of the virus, diseased and risky groups.

As a result, it was observed that the presentation of immigrants in the media differed according to time, place, actions and relationship styles. As can be seen in the example of Syrians in Turkey, in the context of the COVID-19 pandemic, it was seen in the media that immigrants were carriers of the pandemic, spread the virus, are in an unprotected environment, and in this sense acted in behaviors that endanger human and social life.